

ԽԱՆՍԵՐԱԿ

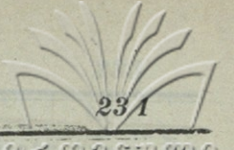
ՅԵՐԱՅՈՒՅԷՆԻ
ՄՈՆՈԳՐԱԳՐԱԿ

Գինն է 10 կ. Գաւառներում 12 կ. 1911, Շաբաթ, ՄԱՅԻՍԻ 14 -ին. Թիֆլիս. № 20.

ՀՈՐԻՉՈՆԻ ԿԱԲՈՂԻՈՍԱԿԱՆ ԲԵՆԵՇՈՒՆ

Իմացէք թէ ո՞վ է, ո՞վ է.
Մեր ուզածը սա, սա է,
Հաներուիք դժուար չէ՛.
Ով մեր գործերը գիտէ:

ՅՈՒՐԵՅՅՈՒՆ
ՆՈՅՆՈՒՄՈՅՅՆ

ան Մերաբովի մարթիրը:

Մղղսին. Էքուց փնջ թնգում: Աստուծ հոբին լուսավորէ, քիս մարթ էր: Տիրանցուն. Չէ, էքուց փնջ փնջար է: պահնք Չէր, ութ գլուխ անգործն պրտիմ ասի. կիրագի ան իրիքշարթի, կիրագի դուքաննիրն էլ կոխած կուլի:

Մերաբովի մարթը. — Գանի փութ սասուց բերիմ. ցինկի կուբոն բերիլ իմ: Կուպէցննրի աշկիրտը. Գէլէխի համա ինչթավուր սերւիզ զրգինք, զարով թէ անգար:

Իմ սակովթար կնիկս. Գասպար ջան ու Գասպար ջան, ուր իս գնում Գասպար ջան:

Կուպէցի աշկիրտը. Տաս դուժին ըսկամիք, դիփ էլ վէնսկի զրգիլինք այ, էս սահաթիս կուբերին:

Բազազի պրիկաշէկը. Միւերու համա կաուրնիր իմ բերի, իս իսսա էժան կուտամ. միր ապրանքն էլ ուրիշները ուփրո լան է:

Դիդեղէքս. Աշունը վուր գալիս էր, Գասպար ջան, ձման թագարիք էիր տեսնում, Գասպար ջան:

Չալոն. Կոմբոստոն փթերով, լորին լիք-լիք կժերով...

Շլապիս կարող կնիկը. Տրաուրով շապկանիր իք զակագ տալու, մինք նիսիս էլ կու կարինք:

Դեղիս ախշիկը. Մինք գլխները կապում ինք:

Շլապիս կարող կնիկ. Էտ վիս էկադրեբա. արա անումով մեռիլ ունիք ու գլուխ կապած տպիք ըլն. ամութ է:

Դեղիս. Իհ, քու աչքն էլ կարիմ: Չէ, հիմի քու համա՝ գլուխս էլ մոշա կօնիմ:

Սըտրնները. Վոյ, վոյ, վոյ, Գասպար ջան, ինչի մեռար, Գասպար ջան:

Մասիդէս. Յաւո տանիմ, Գասպար ջան, ինձ էլ հիգդ տար, Գասպար ջան:

Դիդեղէս. Էլ ո՞վ ինձ համա Գասպար ջան, բռնութի կաննի, Գասպար ջան:

Էս Չէր տանը, իժու՞մ տեսէք, թէ դուր ինչի կուլի:

«Մշակում» կու գրին. Վերէգ վախճանւեցաւ Գասպար ադա Կալատուզովը: Հանգուցեալը մէ Չէր լաւ մարթ էր. միգ վրէն վունչիչ չէր գրում, համա իփ վուր գրից միգ վրէն, էնչախը պահպանողական դրուստ խասնաթը փոխից. վերջը «Հորիգոնի» վրէն էլ հանաքնիր գրից. էնչախը ազատամիրս դառաւ: «Մշակի» խմբագրութիւնը իր ցաւն է

այդնում ասկի նուքար Գասպարի կորուստի համա:

«Հորիգոնում» կու կարթանք. «Ահա մէ մարթ, վուր իր կենթանութենի ժուզը միլիոնաւուր մարթկերանց արարսունք է սրփի ու ծիծաղացրի. ան մարթ, վուր էրեգ կար ու էսօր չկայ ու իսկի էլ չի մեռնի: Նրա արած բարեգործութիւնները, նրա մօզնած թայիր թայիր բանիրը նրա անումը բանձը ին պահելու, շունքի միլիոններ է անդերձարի ասկին: Աստուծ հոբին լուսաւորէ»:

«Հովիտի» մէջ գրած կուլի. «Մեռաւ Գասպարը, բայց մեզ համար նա կենդանի կլինի մինչևի կատարածն աշխարքի, մինչև ասգի թշնամիքը կը լըւին: Ազգի համար լաւութիւններ շատ է արի, բացի կտակից, որ գրած է մի քանի ամիս առաջ իր կենդանութեան օրով էլ մեծա-մեծ բարիքնիր է արի:

Այպէս օրինակ՝

1. Իրենց սան կենողների համա «վաղապրավօղ» է շինիլ տւի. ծախսել է 130 մանէթ 75 կոպէկ:

2. Հինգ-վից անգամ թէլեթ ուխտ է գնացի ու վարթապիտին աջահամբոյր է աւի 12 մանէթ:

3. Սուրբ Սարգիս է գնացի ու հոգաբարձուների համա թով է աւի, վուր գլուխները խեղաի. ծախսել է 13 շահի:

4. Զատկի թաթախման, երբ ժամ էր գալի, աղքատներուն մինչև քսանքառսուն հոգու հինգ-հինգ գրօշ փող էր բախշում:

5. Իրենց «գլօրնիկը» դողացնում էր տաճկից առած վարունգուտիւց, Գասպար ադան սրա համա խինտ առաւ 10 կոպէկու:

Միլիոններն էլ արգէն յայանի են...

Իէպէշները կու զրգին՝

Փոթի. Էստեղի հայոց ժամ շինող ու Չէր շաւարտող հոգաբարձութիւնը լըսելով Գասպարի մահը, շատ ցաւեց ու վճռեց թաղմանը մի պատգամաորութիւն զրգել, վուր վէնոկ գնէ: Վիրչն էլ նասրեղնիկներուն ցաւակցութիւն այդնէ ու էս էլ ասի, թէ էս քանի տարի է ժամ ինք շինում ու չինք կանացի վիրչացնի:

Բարու. Բաբւի հայոց հասարակութիւնը լսելով մեծն Գասպարի մահը, վճռից պատգամաւորներ ուղարկել ու միր անմխիթար մնացած ծխակ. դպրոցի դրութեան մասին էլ ժառանգներուն

պատմել:

Կարսից, Տեղիս հայերը լսելով Գասպարի մահը, շատ ցաւեցին, երեք պատգամաւոր գրեէք էդտեղ, եթէ կան կարսեցիներ, թող նրանք մի պսակ քրէնով ուզին ու կուբօյի վրէն գնին:

Վլադիկաւազ. Վաղամեռ Գասպարի համա հոգեհանգիստ կատարեցինք. միր քահանաները դամբանականներ խօսեցին: Վճռւած է պատգամաւոր զրգել:

Կ. Պոլիս. Պատրիարքարանը լսելով ոմն Գասպարի մահը, շատ կըցաւէ, և թէ կտակ մը կայ, որով մեզ էլ բաժին կրհասանէ՝ Տէր-Գիւտին կըյանձնարարեմք լինել մեր ներկայացուցիչը թաղման տեսն:

Թաւրիզ. Տեղիս մի բուռն հայերը և սարմասոցիները, զարագաղցիները ցաւելով ցաւում են անփոխարինելի Գասպարի (միլիօնէրի) մահը. նրա միլիոնները և կտակը արգէն ամեն բան աւում են. Համբարձում Առաքելեանը թող ներկայացուցիչ լինի և կտակը գործադրութեանը հսկէ:

Էջմիածին. Լւեալ մեր գման հարագատի Մայր Աթոռի գՏէր Գասպար ծառայի ողբամք և մխիթարեմք թէ ասգն հայկական գաւակ մի կորցնելով շատ գաւակներ պիտ յարուցա՛ւէ՝ տեսնելով նրա կտակը:

Շուշի. Համբարները, ուստաբաշինները և մենք՝ մեր ներկայացուցիչ ենք ընտրում պ. Համբ Առաքելեանին: Ասուած հոբին լուսաւորէ:

Սրանց թավուր գէպէշնիր, նամակներ էլի շատ՝ հարուրներով կու զրգին, համա մտգալուն էս էլ կուլի, վուր կու կարթան բոլոր կազէթներում.

— Հայուհեաց բարեգործական ընկերութիւնը սրոշեց մի աշակերտուհուն գերիս կարել տալ ի յիշատակ Գասպարի:

— Որբախնամ ընկերութիւնը իր ներկայացուցիչ ընտրեց տիկ. Յարութիւնեանին:

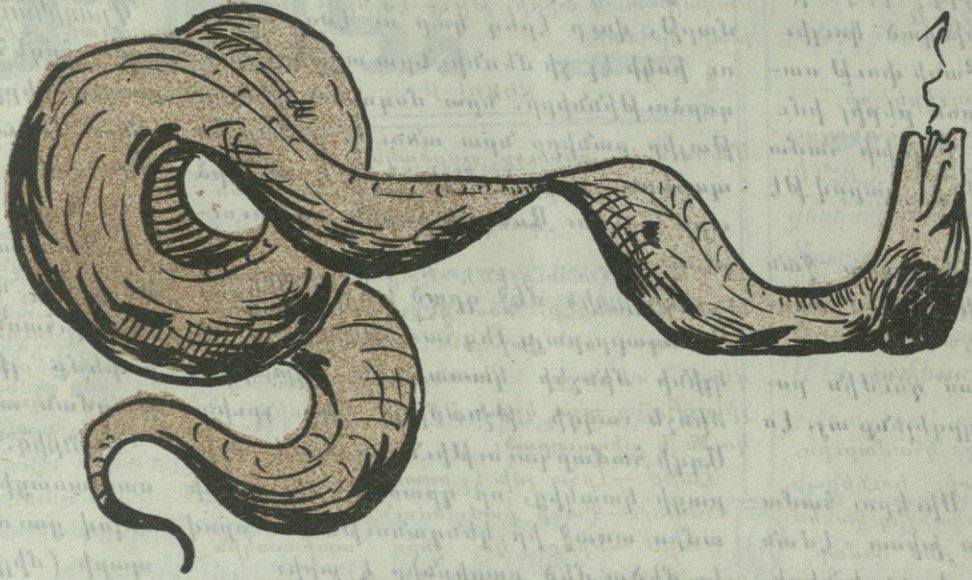
— Տիկ. Յլորա Վարդանեանը որոշեց թաղմանը ներկայ լինել:

— Կովկասի Հայոց Բարեգործական ընկերութեան նիստը, որ տեղի պիտի ունենար և անդամների չգալով տեղի չի ունենում, որոշեց յետաձգել անորոշ ժամանակով ի յարգանս Գասպար Կալատուզի:

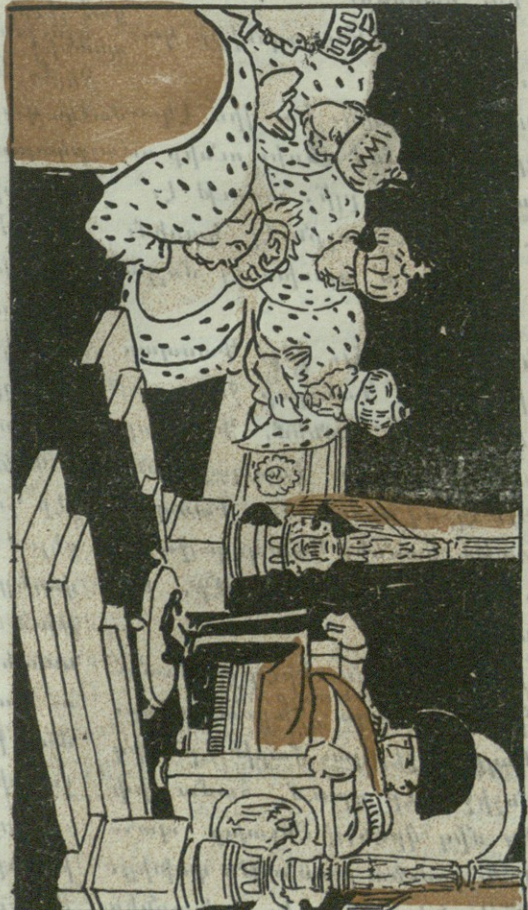
— Ազգագրական ընկերութիւնը որոշեց միջնորդել հանգուցեալի այրւն

რუს საუბრის გზად რეკვირირებული

1911 რ-ს

1811 რ-ს

ს ა რ ე ს უ ბ ი დ ე

իրենց ներքեւ հանգուցեալ Գասպարի քոչերը, գոտին, փափախը ցուցահան- ղէսում զնելու համար:

(էլի կուր)

Գասպար Կալասուզով

ԳՐՉԻ ԿԱՏԱԿՆԵՐ

Երբ որ կը տեսնես՝ յոյսդ կը կտորի, էլ հնար չունիս դու մարդ դառնալու, Արի, քեզ կը տամ մի խորհուրդ բարի, Որի շնորհիւ մարդ ես դառնալու:

Իմ այդ խորհուրդս շատ էլ բարդ բան չէ. Միայն թէ պէտք է մոցիքուլ լինի.— Որը քեզ համար մի աղջիկ գտնէ թէն պառուած, բայց հարուստ լինի:

Գոնէ այդպիսով «մարդ» կհամարուիս, Չորանչիդ մօտ էլ պատիւ կունենաս. Բայց մի բան ծածուկ ականջիդ կասեմ, Քո կնկայ մարդն ես... Ինձ համար նոյնն ես...

Մոն-սի

Տ Ի Ր Ը Ց Ո Ր Խ Ա Լ Փ Ա

Կամդիս մէկ արարածով

Տեսարանը ներկայացում է գաւառական դպրոց, աշակերտները նստած են իրենց սեղերը. ուսուցիչը շփոթած ման է գալիս յետ ու առաջ. մտնում է դպ. ծառան:

ՏԵՍԻԼ Ա.

Ծառայ.—Վարժապետ, տեսուչը եկու: Վարժ.—(աւելի շփոթած)—Քե հմ աւից: Ծառայ.—Հոքիբարցու Սիւքիասանց Մար- դիրոսը: Վարժ.—Տեսուչին նհետ էլի հմ կայ: Ծառայ.—Շոշվայ զալի գործակատարն ալ նհետնա եկալ: Վարժ.—Հիշտեղըն վեր եկալ:

Ծառայ.—Դէրունց Վանէսի տանը: Վարժ.—Լիաւ, քնեա պանիդ կաց. (ծա- ուան գնում է. ուսուցիչը գնում է դէ: ի դուռը նայում դուրս, ու նորից գալիս է իր սեղը ու ինքն իրան ցած ձայնով խօ- սում): Այ եզ արաքոց դէ մհնդ եկ սրա ջուղաբը սօ, ախր իմ հին հաններ վըր- ժապետութիւնը, ախր ինչ դինջ կրիս դալ- մազալի տակ տրբի, թիւ—էս հինչ դալա թար որ արի:

ՏԵՍԻԼ Բ.

Մտնում են տեսուչը, գործակալը և երկու հպարարձուները, աշակերտները ոտքի են կանգնում:

Տեսուչ.—(ուսուցչին)—Բարե (աշակերտ- ներին) նստեցէք, նստեցէք: (աշակերտնե- րը նստում են՝ վախկոտ հայեացք ձգելով դէպի տեսուչը: Գոտնում է ուսուց- չին) Բոլոր աշա երաւութիւնը այս սենա- կումն է տեղաւորած:

Վարժ.—Լըհա լոխ էլ ըստեղա. Տեսուչ.—Քանի բաժանմունք ունէք: Վարժ.—Իրեք: Էս չորս տախտակին նստածնին (ցոյց տալով մէկ մէկ) առաջին բաժանմունքն ա, էս դրին նստածնին երկ- րորդ. էս պատի դրինն էլ իրեք ինջի բա- ժանմունքնա:

Տեսուչ.—Մնդրեմ շարունակեցէք պարապ- մունքը:

Վարժ.—Չահանդիր, կա թա տեսուչ: Աշակ.—(ոտքի կանգնելով)—Հըրեհնը, թա ոռուներէնը:

Վարժ.—Թող ինի հըրեհնը: Աշակ.—(կարդում է)—Լիւսացաւ, լիւսա- ցաւ լիւսնա պարին աշխատավէր վեր կաց պիանիդ...

Տեսուչ.—(ընդմիջելով)—Բաւական է, հի- մա կարող ես պատմել թէ ինչ կարգացիր (աշակ. լուում է):

Վարժ.—Ըզոնք հալա սըվըրցրալ չըմ: Տեսուչ.—(աշակերտին)—Նստիր, (ուսուց- չին) հի է աւանդում ձեզ մօտ ոռուաց լե- դուն:

Վարժ.—Հմնց թա աւանդում: Տեսուչ.—(ժպտալով)—Ուզում եմ տեսի, թէ արդեօք հի է ոռուաց լեզից պարա- պում:

Վարժ.—(կողմ)—Մըլթոնու լեզու ա խօ- սում: (նրան)Ռուսեմվարն'լըմ ես սըվըրց- նում:

Տեսուչ.—Անցածներից մի բան հարցրէք: Վարժ.—Ադա Մանուշար, մէկալ շարթին սըվերածներադ մի պէն կարթա անգուճ ծնինք:

Աշակ.—(կարդում է կըմիջմալով)—Փի- թուշօք, փիթուշօք, մասլինի գօրօբուչկա, շոլկ-միլի բօրօգուչկա, շտօ տի բա՛օ իվ- սատեօշ, շտօ աի...

Տեսուչ.—Բաւա ան է, նստիր (ուսուց- չին) թւարանութիւնից անցել էք:

Վարժ.—Լիաւ: Տեսուչ.—Մի բան հարցրէք:

Վարժ.—Իմ էս ճոխա աչքիս երայ: Մա- չի, հինչքան կանի օխտան հանած զիրօ: Աշակ.—(կանգնում է)—(Օրտուլի) ինչից է զիրօ (մտածում է) կանի օթ:

Վարժ.—Նու, ախմախի լակօտ, օխտան հանած զիրօ օթ կանի: Բախշի, էլհա տու կզիդաս:

Աշակ.—(կա: գնելով)—Կանի դիւզ վեց:

Վարժ.—(քանոնով խփում է դրին)—Ադա դըրըմալ, քցինք թա օխտը հատ տանձս կիւղացալ, նեստա վեր գատ չտոխչ, հինչ- քան կըմնայ: (աշակ'ըտններից մէկը բարձ- րացնում է մատը) Դէ տիւ ստա:

Աշակ.—(կանգնելով)—Լօխ էլ կըմնայ տեղը: Վարժ.—Այ մալադես, մալադես, նստէ:

Տեսուչ.—Շատ լաւ, շատ լաւ. բաւա- կան է: (կանգնելով ոտքի. հոգաբարձուներ- ին) Մնդրեմ իմաց արէք՝ ձիս բերեն, շտա- պում եմ, (ուսուցչին) ցտեսութիւն: (Գուրս է գնում. հետեւում են հոգաբարձուները):

Վարժ.—(կամաց ձայնով)—Մէրտս լօք-լօք ընելան տի ջացաւ. փառք Ասծու:

(Վարագոյր)

Գիւրջուն բոսք

Այժմեան երեխաները

—Ախ դու անպիտան, վատ աղջիկ, դ՛ու շարգեցիր այս ապակին:

Երեխ ամբողջ աշխարհում չգտնւի մի ու- րիշ 7 տարեկան աղջիկ, որը քեզ նման չար և փնթի լինի:

—Մի բարկանար, հայրիկ ջան: Գու հօ փնաս չես կրի, չէ որ կոտորածս ապակու արժէքը կարող ես իմ օժիտից հանել:

—Մնդրեմ ձեր խօսքերը յետ վերցնէք. դուք ինձ յիմար անւանեցիք:

—Ես սովոր չեմ յետ վերցնել և ոչ մի բան:

—Ուրեմն, խնդրեմ մի հարիւր բուրլի փող աւէք ինձ փոխարինաբար:

Ժամանակակից փեսացուն

Լիզա.—Գրիշա, խնդրեմ յետ վերցնէք ձեր բերած նշանադրութեան մատանին: Ես չեմ կարող նրան մատիւ վըայ կրել, որով- հետե ես ուրիշին եմ սիրում:

Գրիշա.—(վերցնելով մատանին խորը յոգուց է հանում).—Իսկ դուք գոնէ ստա- ցէք, թէ ճրտեղ ես կարող եմ տեսնել իմ բախտաւոր ախոյեանին:

Լիզա.—Չլինի թէ դուք մտադրում էք սպանել նրան:

Գրիշա.—Օ, ոչ, իմ թագուհի... Ես ու- զում էի ասել թէ գուցէ նա կըգնէր ինձա- նից այս մատանին: Հապա դուք ինչ էք կարծում:

Քննչոյ տեղ

—Ի՞նչու էիր հոգեակս, մարդու գնում, երբ դիտէիր, որ ամուսինդ կուտար է, և նոյնիսկ ծեծում է:

—Հայրիկ ջան, ինչ անէի, որ չամուսնանայի. լաւ թէ վատ ինչոր է՝ ամուսինս է և ինձ համար որոշ չափով պաշտպան է հանդիսանում կարիք եղած ժամանակ:

ՄԵՆ ԷՆ ՎԱՌ ԵՆ ԿՍՈՒ...

Օր. Ա. Ե-ին.

Մի լար... լացը ինչ է, Որի սրտի մէջ էն կուտակւած Վիշտն ասէ:

Լոիր... խօսքերն ինչ են, Որ հոգու մէջ գրկախառնւած. Իղձերն ասեն:

Լուս ու անխօս, առանց լացի, Միայն նայիր, աչերդ բացի—
—Մէկ հայեացքդ ամենէն վառ՝
Վիշտ ու իղձերդ ինձ կասի...

Յակ. Տէրունի

Աւելի կրճանրանայ

Այս ծրարը շատ է ծանր հարկաւոր է մի մարկա ևս կպցնել:

—Աղա, անց թէ մի մարկա էլ կպցնել. ախար չէ որ ծրարը էլ աւելի կրճանրանայ:

Մահւան պատճառը

—Օպերաների մեծ մասը ի՞նչու է հերոսի մահւամբ աւարտուում:

—Երգիչները յամառ մարդիկ են. մինչև նրանց մի փոքր չհրհրես, չեն դադարում երգելուց:

կլիխ մագերը սիպտագած, հաստ. քիթպոռը կասես մօպսիկ շուն իլի. Առաջ-առաջ զօնթիգս ցէքաս առաւ, շապս կլիսաս վերկալաւ, տարաւ երգան հեյլիի առաջին կաննացրուց, դուխի շող աւաւ վերաս, ետով ալի պագրուչկա արօծ տարաւ զալն: Մինչև կալը մտնիլը ինձ ասեց.

—Եսլի պօլիցը բուզիտ, սկաթիշ «նաշա պարտնիխա, բաժդէնիի, պօզդրաւլանի»: Ըղնայիշ, տակ սկաթիշ:

—Պօրօշօ, սկաթու.—ասեց, ես. ետով մտանք զալը:

Չալը մին մեծ տուն ա, մէջէն չորս դաս մէծ լամփի կեարմուր շառերը վերա տիրած լաւ լիւս ա տամ: Երկու դանա մեծ բոյահէլիի, քան դանա նստիլի ստօլ, մին մեծ, երգան հացի ստօլ, վերայ շարած մօմպասիլ, կանֆէտնիկ ջուռաբաջուռա, նախշուն կարողկաններով մարմալաթ, շակալաթ, պերոժնաներ, փիստա, բաղամ, խնձօր, օպելսին, նարինջ, ֆնդիս, տեղին, կանանչ, կեարմուր ջուռաբաջուռա քիշմիշներ: Ախրը քն մի լեւս նշանթափախի դեսերթ,

—Պղաշու պօզնակօմտէս,—ասեց քեաֆտառը նստոտածներին:

—Օչէն բազ, ասեցին մին քանի հօքի: Ես ալ կլօխ տալով նստեցի:

Իմ կոխքիս նստեց ինձ նես պերող քեֆ-

տառը:

Ետով վերկացաւ, մին ամանի մէջին կանֆէտ, փիստա, շաքալաթ, մամպասիլ, քիշմիշ լիւցրած տաւ ցէքս:

Ես համ ուտումի, համ աշկիս տակով միտիդ անըմ:

Տունթ քանդի Բաքի կեարմուր սենեակ. ալ հո՞վ ասես ստեղ չկայ: Շատ զօլլուդ ստացող ասես՝ կայ, ուզրաւլեաշի ասես՝ Բալխանան, Բիրի-էյրաթան եկած, հեարաթ ստեղ նստած, միլիօնչիի կնիպ ասես ոտը ոտի վերայ քիցած նստած ա, միլօնչիի պասկաւ և խալաստոյ տղայ ուղես՝ կայ:

Հայի կնիպ ուղես՝ կայ, ուուսի՝ կայ, ջուհուդի՝ կայ, նէմէցի՝ կայ, գիւրջիի կայ: Հայի տղայ ուղես կայ, թուրքի տղայ՝ կա: Մարթիգերքը հայ ին, մին ալ մին քանի թուրք:

Մին կէս սահաթ նստեցի. մի տղայ մին կնգան տեսար աշկով արաւ, ինքը տիւս էկաւ, քամագան ալ կնիպը տիւս եկաւ, տիւս եկողը ալ յիտ չէր կամ: Ախրը քի մինը մտնըմ էր չոռնի խօզով, մինը տիւս կեամբ լի խօզով:

Շատերը, մարթ-կնիպ քչիչոց ին տամ, շատերը ջոկ-ջոկ նստած գէսերթ ին ուտում, տրա-նրա միտիդ անըմ: Հէնց քի

տուննի ծեծանը լաւմ էր, չիմ մին տեղ աշկները չառ միտիդ ին անըմ տուննին: Ես իմացայ քի իրանց սինպատիներին ան սպասըմ:

Մին ալ տեսայ նստած տղորքոնց անամինը մօտեցաւ, առաջիս կաննէց, կլօխ աւաւ, ետով ցէքը մեկնից ցէք աւաւ նստեց կողքիս:

—Նէլիլիա լի սվամի բէսէդադ, մագամ.—ասաց նա:

Ես ճանաչըմ ամ իրան, համա ինքը ինձ չի ճանաչըմ: Ես իմանըմ ամ հոււտղան ա, հոււմ փեսան ա, քանի ըրախա ունի:

—Պարուն,—ասեցի ես կէս Ղարաբաղի կէս Շամախիի լիւզուով.—ինձ հետ ինչ հայաւարի չիք խօսում. դու հայի իս նմանում, ես էլ հայ ամ:

—Շատ ուրախ եմ, տիկին. որ իմ հաւանածս հայ եղաւ, ես հայ եմ և հայ կան. նց և աղջկերանց շատ իմ սիրում:

Մտկըմս ասեցի դու շատ զալաթ ես անըմ, կլօխ քարով ես տամ:

Ետով բաշտամիշ արինք մեր սօյրաթը, որը կըկարթէք «Սաթաբալի» միւս նօմէրումը:

(Ալի կիլի)

Մնամ քեզ թամարդու քու քերացու՝ Դեօզալ Աղաբալի

Դիտլ. — Տմբլաչի Խաչանի գրամօֆօնը, որի պլաստիկաները յայտնի են «Շուշուայ Ղալի խէր ու շառով»:

Դանկակ. — Վզի ածելի, որ գործ են ածում էջի բազնիս սիրող և արժանովի հացի սիրահար սղջամորթները:

Դատարկ. — ածական է, որ գործ է ածում բոջկաների և գօզբաների համար, որոնցից առաջինը լցնում են գինով, իսկ երկրորդը՝ դարմանով:

Դուղուկ. — Չուռնայի մի տեսակը, որ գործ է ածում ժողովներում տաքացած գլուխների ջերմութեան և սառած ուղեղների բարեխառնութեան աստիճանները որոշելու համար:

Դնրսի. — Դուղուկի լրացուցիչ գործողութիւնը, որով որոշում է ձեռքերի համեմատական յարաբերութիւնը վերոյիշեալ տաքացած գլուխների և սառած ուղեղների աստիճաններին:

Դաւալլուծիւն. — Միւրոյ արձագանք. գործ են ածում որևէ մէկին մեծարելու կամ պատելու համար:

Դարաղ. — Տաւարի կաշի քերթող, դրանց մի տեսակը յայտնի են գիւղերում իրբև մարդկային կաշի քերթողներ, որոնց հանգուցեալ Պերճը մկրտել է «գիւղական ցեցեր» պատանուներով:

Դող. — Մարմնի արտաքին և ներքին պատահար, որ առաջ է գալիս դատարաններում դատարարի առաջ, դպրոցներում քննութեան ժամանակ և եկեղեցիներում երէցփոխական հաշիւներ տալիս:

Դամբլա: — Կիթխանների և գրբացների հիւանդ գերիներ, որոնց առողջութիւնը վերականգնում է մի զոյգ մոմով, սպիտակ արասով, ընդունելի մատաղով, Շաւնաբաղի ուխտով (կենդանին չկարծէք) և մասամբ նորին:

Դիլ. — Թուրքերէն բառ է, կոչում է այնպիսի մսի կտորը, որ տակը սակոս չունի և իր բազմակողմանի ազատ շարժումներով կարողանում է աներ քանդել, դաներ փակել և մարդուն կնոջից բաժանել: Գիտնականները հաստատում են, որ դրանց ոյժը զբտնրում է արմատի մէջ:

Դախնեայ պսակ. — Երախտագրութեան նշանակ, որ տրւում է այնպիսիներին, որոնք յայտնի են լինում իրանց անյայտ գործերով, ինչպէս օրինակ աֆէրիսաները ժամանակակից Դօն-ժուանները և այլն:

Դրօզ. — Հին ձևի աւտօօրիլներ, որոնց անխնորհի սեղանայ շինքը բերել էին տալիս Չինաստանի Չին-չան-չուն-չինգ քաղաքից:

Էնցիկլօպեդիստ

Փարեմուզ

* * *

— Ա՛ կիւք, ասումըն թիմական տասուչը էս շարթէս կեալուա, դորթա՛ կանի, էտի պան կա՛յ:

— Հինչ գիղամ, էտա ախըս ասում թա կեալուա, բա քե հո՛ւ ասից:

— Թամարանց խոխան, էս վեր Շոշուայ դրօզակոյում սըվորումա, ընդրան թեմական շկոլի մոնթիւնըն ասալ: Մհենգ նաղըն էսա, հինչ պեղմա անինք:

— Հինչ կայ վեր հինչ անինք, հինչ որ ինիլուա կինի:

— Հունց թա հինչ որ ինիլուա կինի, ագա որ դողդան կեալը դիւզ ինի աոններս կըքանդի, հօքարարցուիւ մինը եսըմ, մինը տիւ. սուսնարանին հաշիւնին մին-մին եշելուա, թա հինչքան գեալուր օնինք ու հինչքանընք ծախան անում:

— Աորթ վեր գեալուրը ծախսան շատա, թա էտ հո՛ւնց պեղմա անինք, վեր ծախսը գեալուրին բաբաբար չի:

— Քնեանք տօն մին մասլահաթ անինք տեսնանք հինչընք անըմ, բալքի մին թահբաւ, մին պեան վերադիր անինք ծէրը ծէրի հասցնենք: Քնեանք:

— Քնեանք, քնեանք:

Գիրքնուն թողոլ

ՄԵՐ ԿԵԱՆՔԻ ԺԱՄԵՐԸ

Յերեկայ ժամը 2-ն է: — Տիգրան Աւետիչ, ևս համաձայնեցի գալ ձեզ մօտ տեսակցութեան միայն նրա համար, որպէսզի ձեզ յայտնեմ, որ ես օրինակելի և նամուսով կին եմ. սիրում եմ ամուսնուս և երկու փոքրիկներին, իսկ ամենից կարեւորը, որ դուք պէտք է գիտենաք իմ մասին, դա այն է, որ ես երբէք չեմ մոռանալ իմ բարոյական պարտականութիւնս ամուսնուս վերաբերմամբ: Ոընդրում եմ ձեզ միք խանդարէ և շեղէ ինձ իմ մտքերից... Ես այնպէս չեմ դատարարակաւած, որ ինքս ինձ թոյլ տամ ինքնամոտացութեան: Եւ բացի այս ես նոյնպէս կարեւոր եմ համարում ասել, որ ես ընդհանրապէս դէմ եմ այն բանին, որ կինը թոյլ տայ ստորացնելու իր մայրական և ամուսնական վեհ և սրբազան կոչումը: Ես ձեր որոնածներից չեմ: Ձեր սիրային խաղերի համար փնտրեցէք մի ուրիշին:

Յերեկայ ժամը 2 և կէսին:

— Ես մեղաւոր չեմ այն բանում, որ ես օժտւած եմ Աստուծոց, ինչպէս դուք ասում էք, գեղեցկութեամբ: Ես չեմ թագցնի, Տիգրան Աւետիչ, որ դուք ևս մի շատ բարի և Համակրելի անձնաւորութիւն էք, և գուցէ մեր բոլոր բարեկամ-ծանօթներից աւելի համակրելի և սիրելի, սակայն, Տիգրան Աւետիչ, ես կըխնդրէի ձեզ չմոռանալ, որ ես պատւաւոր կնիկ եմ և սրբութեամբ եմ

վերաբերում իմ ընտանեկան յարկին. ուստի և ոչ մի ժամանակ թրջ չեմ ցուցաբերի և մարդ ինձ անպարտէ: Յերեկայ ժամը 3-ն է:

— Դուք դժուր էք. միթէ ես լինելով ամուսնացած և նամուսով կին՝ թոյլ կըտամ ինձ գալ ձեզ հետ որևէ բէստորան: Ոչ, Տիգրան Աւետիչ, մի կրկնէք ձեզ՝ ինձ ստորացնող առաջարկութիւնը, հակառակ դէպքում մենք կըկուենք. ես չեմ ստորացնի իմ մայրական և ամուսնական սրբազան կոչումը: Ո՛ւր... «Էղեմ» այգի՛ն. բայց չէ որ այնտեղ պէտք է դնալ ծածուկ կերպով, որ մեզ չտեսնեն... իսկ ես այդ մասին չէի էլ մտածում... ո՛չ, ո՛չ, Տիգրան Աւետիչ, ես ձեզ խնդրում եմ...:

Յերեկայ ժամը 3 և կէսն է:

— Ինչեկեցէ. այստեղ բաւական յարմար և դուրեկան տեղ է... Տիգրան Աւետիչ, խընդրեմ չմոռանաք, որ դուք գործ ունիք նամուսով և գուցէ մի փոքր թեթեամիտ կնոջ հետ:

Տեղեք ինձ խօսք, որ իմ վերաբերմամբ դուք ազնիւ կըլինիք: Տալլիս էք: Շնորհակալ եմ. ես հաւատացած եմ, որ դուք ոչ միայն համակրելի ե սիրելի էք, այլ և միանգամայն կորեկտ անձն էք:

Ո՛չ, ո՛չ, ո՛չ, դուք հօ գժուկ չէք... ես ոչինչ չեմ խմիլ, իսկ ուսուլու գուցէ մի բան ուտեմ:

Յերեկայ ժամը 4-ն է:

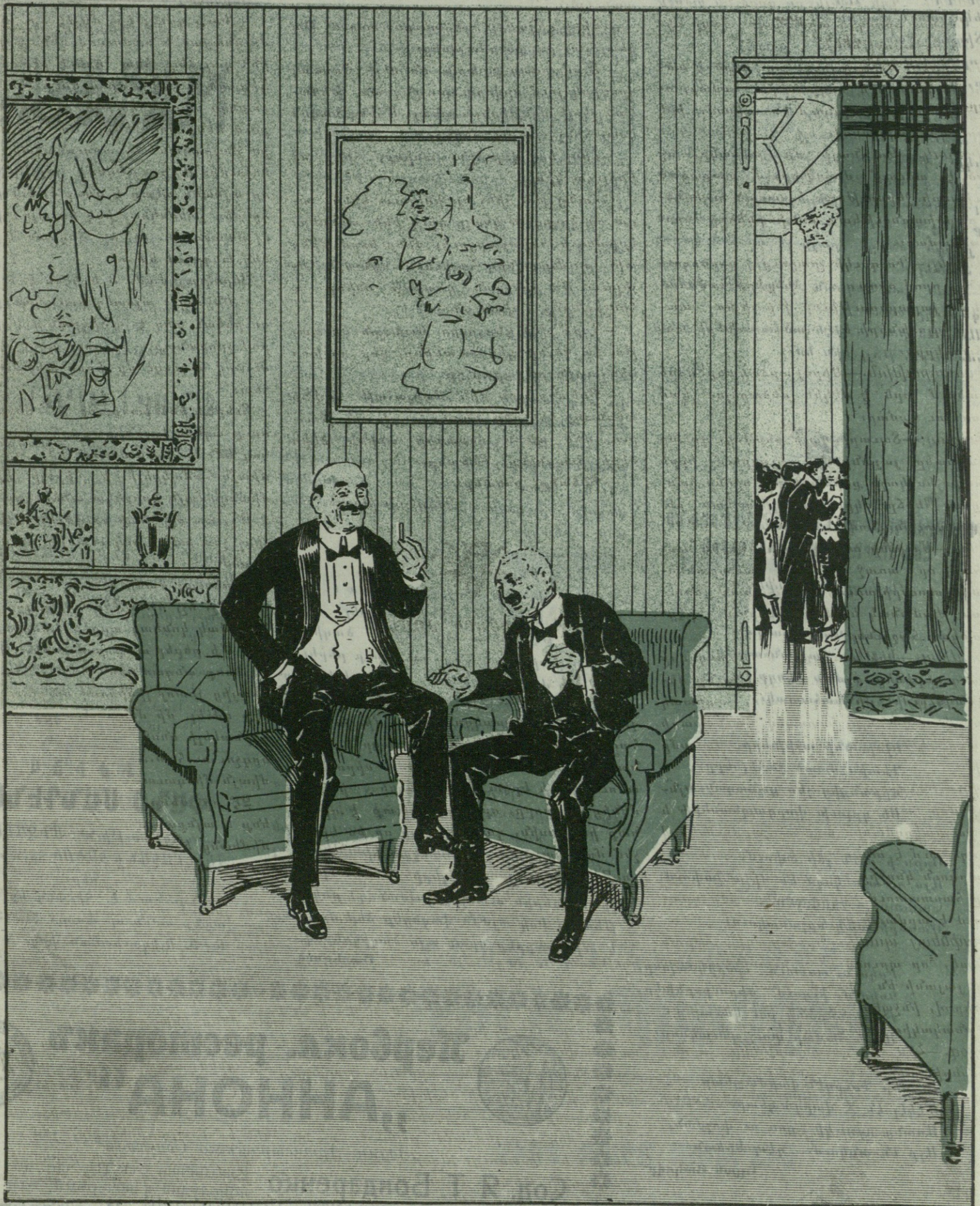
— Ո՛չ, ո՛չ, ո՛չ... Ձեր հարկադրութեամբ ես 3 բաժակ կոնեակ արդէն խմեցի, բաւական է... Մի բերել տաք շամպանիս, միկնոյն է ես ձեռք անգամ չեմ տալ: Ի՞նչ. շամպանիսից յետոյ լիկիտով սօրճ... Դուք հօ չէք գժուկ. մի մոռանաք. որ գործ ունէք օրինակելի կնոջ հետ և ոչ թէ մի որևէ երգչուհու հետ... Լաւ ես կըխմեմ, բայց միայն մի գուաթ:

Ձէ որ մենք հիմա մօտիկ ծանօթներ ենք և այնքան մտերմացած, որ խմում ենք միմեանց կենացը, ուստի, Տիգրան Աւետիչ, ես բաւական եմ համարում մեր խմելը... Եւ մէկ էլ այն՝ ես ի՞նչպէս ձեզ «դու» կանչեմ. լեզուս չի դանալ, որ ես ձեզ միմիայն «Տիգրան» ասեմ: Լաւ, լաւ, մի լաց լինիր, ես էլի մի բաժակ կըխմեմ, բայց սա կըլինի վերջինը... ի՞նչպէս:

— Իմ հրեշտակս, չէ որ դու ինձ ասացիր, թէ մենք փոխադարձաբար միմեանց կենաց խմելով մտերմացել ենք. իսկ ես դրան կաւելացնեմ, որ մենք արդէն սիրելիներ ենք և ուրեմն պէտք է համբուրենք:

— Ո՛չ, ո՛չ, Տիգրան Աւետիչ, ես նամուսով կին եմ և այդ երբէք թոյլ չեմ տալ. բայց... բայց Տիգրան Աւետիչ, կարող էք ինձ համբուրել, միայն զգոյշ, որ չկծէք պառչներս...:

— Տիգրան Աւետիչ, դուք համբուրելով ինձ, տուգանքի ենթարկեցիք ինձ նրա համար, որ ես ձեզ «դու»-ի փոխարէն «գուք» եմ կանչում: Դուք... դու հօ չեմ գժուկ: Ես նամուսով կին եմ... Տիգրան, չէ որ դու ինձ խոստացար քաղաքավարի լինել: Ո՛հ,

— Առհասարակ ես սիրում եմ կուրս ու լա՛ն ճաշելուց յետոյ՝ սիգար ծխելով ազգի համար մտածել:

— Մի՛թե, երեւակայեցէ՛ք ես էլ նոյն տեսակ բնաւորութիւն ունեմ, միայն քեյէս ուտելուց յետոյ առեղի ազգասէր եմ դառնում:

որքան դու կեցառես ես կղել... Ոչ, ոչ...
ես կըբարկանամ և կըզնամ:

Երեկոյեան 6 ժամին 50
— Տիգրան ջան,
քեզ, որ այդ...
բերիք, հոգի...
ար ես պատուաւոր եմ նամուսով կին
այ, որի համար պարտաւոր եմ ընտանեկան
յարկը... Բնչ... ոչ, ոչ, բաւական է... Երբ
նու էգոց ժամը, ջին... Բնչ... քեզ մօտ
գաւ... տանը... դու խելագարեցի ևս... երբ
քէք և ոչ մի անգամ... Դու ինձ սպասելու
ես յետին դրնից... բայց չէ որ ինձ կարող
են անհետել...

— Լաւ... Լաւ Տիգրան ջան, մի փքիք,
կըզամ, կըզամ...
Աւաւած իմ, ես թէն նամուսով եմ, բայց
կամազուրկ, թոյլ կին եմ:

ՎԵՂԱՐԵՎՈՍԻ ՕՈՒՅ ԶԵ ԻԶՄԻՆՈՒՆԻ
ԱՐԵՆԵԹԱՅԱ ՈՏԵՆԱՐՈՒՆԵՐԻՑ

(Ուղեւորի պորտֆելից)

Փողոցներդ, Վաղարշապատ
Յնի ու կեղտ կայ անհատակ,
Գիշերներով ման եկողը՝
Կըլինի իշու նահատակ:

Էջմիածնի անիւնիքը,
Գետին մտած ջահիլները,
Նըրանցից չեն զանազանում՝
Սև գըլուխ վարդապետները:

Օրըն ի բուն լճի ափում,
Այս ու այն կողմ են միշտ չափում,
Свиданія,— zandeyu...
Ծառերի տակ նըշանակում:

Իրկուն, առտուն— պարիկմախեր,
Կոկում, իւզում՝ միրուք-բիխեր,
Բարիշնորանց լաւ կաւալեր—
Ազգի համար փուշ զաւակներ:

Ու մեր Գուրգէն վարժապետը
Մէկէլ էն X վարդապետը.
Առանց душ-կի— քոս ու փռման,
Աչք են տնկում... դէպ երևան:
Կլլան Յակոբ

ՔՍՐԵԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ

Գարնանային մի գեղեցիկ տարածում էր,
երբ «չքաւորներին ձրի ծաղիկներ բաժա-
նող ընկերութեան» նախագահուհին ձեռքին
բռնած ծաղիկների մի փունջ մտաւ Հուլի-
բարի մի փողոցը և բաղնից մի աղքատիկ
տան դուռը. բանալով դուռը, չաղնախա-
զահուհուն դիմաւորեց մի նիւսար և հիշեցած
փոքրիկ աղջիկ, որին նախագահուհին հարց-
րեց՝

— Որդեակս, ձեր մայրը դեռ էլի հի-
ւանդ է:
— Այո, իմ բարի տիկին, անցեալ գիշեր
նա իրեն շատ վատ էր պատմէ:
— Իսկ ի՞նչ է ասում բժիշկը:
— Մենք չենք կարող բժշկի հրախրել:
— Շատ ցատում եմ:
— Այո, շարունակեց փոքրիկ աղջիկը,
դա մեզ բարբառ համար ցատուք է, մենք
փողոցում ենք բժշկի համար:

— Լաւ ես՝ «չքաւորներին ձրի ծաղիկներ
բաժանող ընկերութեան» նախագահուհին
եմ: Ես հետս բերել եմ այս ծաղիկների
փունջը, որպէսզի սրանով զարգարեմ ձեր
մօր սենեակը:

— Շատ շնորհակալ եմ, բայց...
— Բայց ի՞նչ:
— Իմ հիւանդ մայրս քաղցած է, անա
հրկու օր է, որ նա ոչինչ չի կերել:
Մենք թէն խիստ ենք սիրում ծաղիկներ
և շատ շնորհակալ ենք, որ դուք բերել էք
մեզ այս փունջը, սակայն մենք աւելի շնոր-
հակալ կըլինէինք, եթէ դուք կարողանայիք
յիս վերցնել այս ծաղիկները և դրա փո-
խարէն բարեհաճէիք բերել մեզ մի քիչ ա-
տկիւր:

— Թշուաւ երեխայ: Ի՞նչպէս դուք ազեա
էք մնացել— առարկից անւանի տիկինը—
Միթէ դուք չգիտէք, որ «չքաւորներին
ձրի ծաղիկներ բաժանող ընկերութիւնը» ոչ
մի կապ չունի ուտիլիքի հետ: Դրանցէք
չքաւորներին ուտիլիք բաժանող ընկերու-
թեանը: Իսկ այժմս վաղցիցէք ձեր մօր մօտ
և ուրախացրէք նրան այս ծաղիկներով...
Բարեգործ

ՄԱՐԲԱԿ

Table with 2 columns: Year (1906-1910) and Price (5, 7, 8, 7, 7 rubles).

Չին համարները հաստով թիֆլիսում
10 կող., թիֆլիսից դուրս 12 կ.:
Դիմել «Սաթարաւա»-ի գրասենեակին

40 ՕՐ! ՉՐԻ!

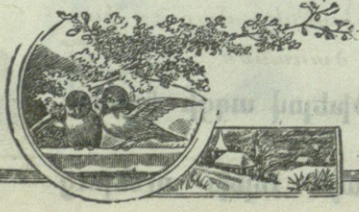
Եթէ դուք 40 օրայ ընթացում չէք
սովորի ազատ խօսել, կարգով և գրել
գերմաներէն, ֆրանսերէն, անգլիերէն
և լատիներէն նորագոյն մեթոդով կազ-
մած մեր ձեռնարկներով (ուրիշները
բեկում են),

ՓՈՂԸ ՅԵՏ ԵՆՔ ՎԵՐԱԴԱՐՁՆՈՒՄ
Մի ձեռնարկի գինը ճանապարհածախ-
սով վերադիր վճարով արժէ 1 ռ. 10
կող., երկուսը—1 ռ. 90 կ., երեքը—
2 ռ. 80 կ., չորսը—3 ռ. 65 կ.,
Պատէրները կատարում է միակ պա-
հետը ամբողջ Ռուսաստանի համար:
С. Петербургъ, Петербургск. сто-
рона Большой пр. № 56—609, Я.
К. Петербъ. 482 0—1

Բ Ժ Ի Ծ Կ
ՓԱՆՕ ՄԱՆԴԵՆԵԱՆ

Մասնագիտութիւն՝ ՄԻՉԱՍԵՌԱԿԱՆ,
ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ և ԿԱՇՈՒ հիւանդութիւն-
ներ:
Ընդունում է հիւանդներ իր սեփ-
ական ամեն օր առաւ. 9—12 և երեկ.
6—9. Ելիպատեան փող. № 28.
00—88

Advertisement for 'Первокл. ресторакъ „АННОНА“' (First-class restaurant 'ANNOVA'). Includes details about the location (Artistic Society building), daily hours (11:30 to 5:00), and the name of the proprietor, Y. T. Bondarenko. It also lists musical performances by Alexander and breakfast service from 11:00 to 1:00. The ad is framed with decorative floral borders.

Բ Ե Ժ Ի Ծ Կ

Ե. Ի. Միկանտեանց

Անբրբին հերթաբայի և ստամբ-
առապղերային հիւանդութիւնների,
պրոֆ. MATHEU-ի անուղիատ
կիան կլինիկայից Վարդգուհի
կնիտանկութիւնը առ. 9-11 Ժ.
կիրեք 5-7 Ժ.: Երկրաբան-
ակադ, 39: 100-87

Ի. Ի. Ն. ԽՈՆԱՐԱՐԱՐԱՆ

Կ Ա Ր Ս Ե Ր

Արիւնքաւոր կուրս կեցիւաներ «ՊԱՍ-
ՆԱՅ ԵՒ ՈՒՍԻՏԻՍՆ ՃԱՇԻ» ինքնու-
ստացման համար, մօտ 1000 բեցէպա
կիրակուրների, խմիչքների, թխածը-
նների, կօմպօտի, մօրթարների քաղց-
րեղէնների և կարկանդակների և այլն:
300 երես խիտ ապագրամ, գինը ճա-
նապարհածախսով վերադիր վճարով 2 ր.
60 կ.: Ցուքթուրներ ինչպէս կանոնա-
ւոր կերպով տանել տնային տնտեսու-
թիւնը և պատրաստել տնային համեղ
ու ձնդարար ճաշ, միւր կոտորելու և
տեղանը զարդարելու մասին յաւելա-
ծով, մօտ 100 երես, նկարներով: Գինը
1 ո. 20 կ., երկու գիրքը միասին 3
ո. 35 կ. (կարելի է մարկանք ըով).
պահանջներով գիմել բացառա պէս Յ.
Կ. Петерсу, С. Петербур, Գ, Петер-
бургск. сторона, Большой просп.
№56-609, 433 0-1

ԲՈՂՆՈՐՈՎԻՆ

!! ԶԿԱՆՆԱՅԻՍ ԱՅԼԵԻՍ ՀԻՒԱՆԴՆԵՐԸ !!

Եթէ, Դուք հիւանդ եք սֆիլիսով, արի-
պէրով, շանկերով, սեռական- թուլու-
թեամբ, կամ Չեր առողջութիւնը քայ-
քայտմ է ծանականութեամբ—պա-
հանջեցէք «Հանրամատչելի բժշկարան
գաղանի հիւանդութիւնների ազամար-
զու, կանանց միգասեռական օրգաննե-
րի», նկարներով և բազմաթիւ բե-
ցէպոններով մօտ 250 երես: Գինը ճա-
նապարհածախսով ու վերադիր վճարով
1 ր. 30 կոպ.: «Փողովրդական բժշկա-
րան-ձեւորի», չափահասների և ամեն
տեսակ հիւանդութիւններ բժշկելու
համար, բայցի զաղանի հիւանդութիւն-
ներից, առանց բժշկի օգնութեան մօտ
400 երես, գինը ճանապարհած, վերա-
դիր վճարով 1 ր. 40 կոպ.: Երկու գիր-
քը միասին 2 ր. 50 կոպ. (կարելի է
մարկանքով): Միակ պահեստը Ս.
Петерсу, Петербур, сторона,
Большой просп, № 56-609 Յ. Կ.
Петерсу 484 0-1

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ
ՆՈՅՆՈՐՈՎՈՅՑՅ

— Լոյս տեսաւ առանձին գրքով և վաճարում է —

Ն Ը Բ-Գ Ո Ս

ՊԱՅԲԱՐ

Վ Է Պ

Գի. 66 է. 75 կոպէկ

Գլխաւոր պահեստը «Սուրնամուկ»-ի խմբադրա-
տանը, որ և գիմում են գուժարով գնողները:

Լոյս տեսաւ և վաճարում է

Պ Ա Տ Մ Ա Կ Ա Ն Հ Ա Յ Ա Ս Տ Ա Ն

●●X●● եւ ●●X●●

Հ Ա Ր Ե Ի Ա Ն Ե Ր Կ Ր Ն Ե Ր Ը

ՔԱՐՏԵԶԸ

Մեծադիր և գունաւոր

Մասշտաբ 1:800,000

Երկարութիւնը 2 արշ. 10 վերշ., լայնութիւնը 1 արշ. 7 վերշ.

Կազմեց Գ. Վարդանեան, նկարեց Գ. Գիւտերլիկ

Գ Ի Ն Ն Է Զ Բ Ո Ւ Բ Է Ն

Վաճարում է Թիֆլիսում՝ բոլոր գրափաճասանոցներում, Բաղում՝ «Сот-
рудник»-ի մօտ:

Գլխաւոր պահեստը՝ Թիֆլիս, Ванкский пер. № 7 Գ. Վարդանեան կամ
огрилатфия Дюстердикъ, Судебная 29 (Կ. Կ.) 6-1

Բ Է Ս Տ Ո Ր Ը Ն - Ճ Ա Ե Ա Ր Ը Ն

„ԴԻԼԻ ՊՈՒՉՈՒԻ“

Քաղաքի կենտրոնում, ամենայրմար տեղ թամամշեան
քարվանսարայի տակ

ՄԻՅՏ ԹԱՐՄ ՄԹԵՐՔԻՑ

— Եւրոպական և ասիական-կովկասեան ճաշացուցակ —

Ընտիր բմպելիներ, զով կարինեա-սենեակներ մարուր խո-
հանոց ու պատրաստակամ ծառաներ

25 - 3

Օ. Կ. Ա. Վ.
ՅԵՐԱԿԱՆ
ՆՈՅՄԱՆՈՒՄԵՆ

—Հաջի, ինչպէս տեսնում եմ դու աւելի զօրաւոր ես, քան իմամենրի իմամը, սեպտեմբերում ես սպիտակեցնում ես աւելի հմուտ քան լաւ նաղըքարը. ասես ինչպէս, վերջը ինձ ի՞նչ ես անելու:
—Քեզ դեղին ներկ կըքսենք, դու դեղին ներկ շատ ես սիրում, արխէյն կաց:

Շ Ի Ր Ի Ա Ն Զ Ա Դ Է Ն

—Տօնի, թէ՛ չտօնել. անա մի հարց... և խոշոր հարց. էն մէկը որ կար աւելի շատ կարող էր անել. քան թէ հինգ միլիոն հայերը, այս պարագայում այլևս արժէ տօնել. ո՞րն է, դուրիս արաքում է, երբ մաս-